

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 8 від 08.01.2024

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань
Спеціальність
Освітній рівень
Освітня програма

07 "Управління та адміністрування"
076 "Підприємництво та торгівля"
перший (бакалаврський)
"Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"

Статус дисципліни
Мова викладання, навчання та оцінювання

обов'язкова
українська

Розробник:
к.е.н, доц.

Юлія ЧАСОВНИКОВА

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
д.е.н., проф.

Андрій ПИЛИПЕНКО

Гарант програми
к.е.н, доц.

Аліна ЛИТВИНЕНКО

Харків
2024

ВСТУП

В сучасних умовах розвитку бізнесу в Україні підприємницька діяльність грає ключову роль у формуванні економіки країни. Збільшення попиту на фахівців, здатних ефективно управляти підприємствами, свідчить про необхідність якісного підготовки спеціалістів у галузі бізнес-адміністрування та фінансового управління.

Одним із ключових завдань фахівців у цій області є правильна організація бухгалтерського і податкового обліку. Це включає в себе ведення обліку фінансових операцій, розрахунків податків, складання звітності відповідно до вимог законодавства. Важливо також враховувати зміни в законодавстві щодо оподаткування та фінансової звітності, щоб уникнути можливих проблем.

Окрім цього, фахівці повинні мати глибокі знання в сфері управління персоналом, маркетингу, логістики та інших аспектів бізнесу. Тому підготовка фахівців у галузі підприємництва та управління є важливою складовою розвитку бізнес-середовища в Україні, де вони грають критичну роль у сприянні економічному зростанню та створенні нових робочих місць.

Бухгалтерський облік спрямований на виявлення змін у складі активів, зобов'язань і власного капіталу, визначення розміру змін їхньої вартості, реєстрацію, накопичення, узагальнення та зберігання цієї інформації. Крім того, його мета включає передачу цієї інформації користувачам для ухвалення належних управлінських рішень.

Торговельні підприємства стикаються з унікальними аспектами бухгалтерського обліку, такими як розрахунки з дебіторами та кредиторами, облік товарообороту, управління запасами та інші аспекти, які вимагають спеціалізованих знань, які здобувачі вищої освіти здобувають, вивчаючи курс "Бухгалтерський облік".

Мета вивчення даної дисципліни полягає у формуванні обширних знань в галузі теорії та практики бухгалтерського обліку та звітності.

Завдання цього курсу включають:

прийняття оптимальних рішень з щодо відображення господарських операцій у балансі;

розробка ефективних рішень з відображення операцій за допомогою подвійного запису;

здійснення обліку активів підприємства;

облік зобов'язань та капіталу;

проведення обліку доходів та витрат підприємства;

складання звітності підприємства;

використання хмарного програмного середовища на практиці для здійснення обліку підприємства.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку підприємства.

Предметом вивчення є теоретичні, практичні та методологічні аспекти бухгалтерського обліку, фінансової та податкової звітності на підприємствах.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Програмні результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН4.	ЗК5. СК7.
РН5.	ЗК6. СК5.
РН11.	ЗК2. ЗК10. СК1. СК9.
РН13.	ЗК7. СК3.
РН16.	ЗК11. СК6.
РН18.	СК8.

де, РН4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.

РН11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці.

РН13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

РН16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці.

РН18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній і біржовій діяльності.

ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК7. Здатність працювати в команді

ЗК10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

СК1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин

СК5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності

СК6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності

СК7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

СК8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності.

СК9 Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи бухгалтерського обліку

Тема 1. Сутність господарського обліку, бухгалтерський баланс.

1.1. Сутність бухгалтерського обліку та його функції.

Загальна характеристика господарського обліку. Види господарського обліку. Суть фінансового, управлінського і податкового обліку. Функції бухгалтерського обліку. Вимірники бухгалтерського обліку.

1.2. Предмет, об'єкти, метод бухгалтерського обліку.

Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку. Господарські процеси та господарські операції. Ресурси підприємства і джерела їх формування. Процеси постачання, виробництва, реалізації. Елементи методу бухгалтерського обліку.

1.3. Поняття, побудова і зміст бухгалтерського балансу.

Поняття та види балансу. Побудова і зміст балансу: актив, пасив. Статті балансу. Зміст бухгалтерського балансу.

Тема 2. Рахунки бухгалтерського обліку, облік господарських процесів.

2.1. Типи господарських операцій і їх вплив на бухгалтерський баланс.

Типи господарських операцій і їх вплив на бухгалтерський баланс. Валюта балансу. Групування статей балансу. Розділи балансу. Оцінка статей балансу.

2.2. Економічний зміст, побудова та кореспонденція рахунків.

Економічна сутність рахунків. Побудова рахунків: дебет, кредит, сальдо, обороти. План рахунків бухгалтерського обліку. Субрахунки. Метод подвійного запису. Взаємозв'язок між рахунками і балансом. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські проводки. Синтетичний і аналітичний облік.

2.3. Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку.

Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку. Облік процесу постачання. Облік процесу виробництва. Облік процесу реалізації і визначення фінансових результатів.

Тема 3. Облік оборотних активів

4.1. Облік запасів.

Рахунки синтетичного та аналітичного обліку запасів та їх характеристика. Первинна документація з обліку руху запасів. Бухгалтерські проводки з обліку надходження та вибуття запасів.

4.2. Облік дебіторської заборгованості.

Сутність та види дебіторської заборгованості. Бухгалтерські рахунки з обліку дебіторської заборгованості. Облік поточної дебіторської заборгованості. Облік довгострокової дебіторської заборгованості. Облік розрахунків з покупцями та замовниками, за векселями, з різними дебіторами.

4.2. Облік грошових коштів.

Облік грошових коштів в касі. Синтетичний облік касових операцій. Синтетичний облік банківських операцій Рахунки обліку касових та банківських операцій та їх характеристика. Первинні документи по касовим та безготівковим операціям. Облік інших грошових коштів.

Тема 4. Облік необоротних активів

3.1. Облік основних засобів.

Класифікація основних засобів підприємства. групування за видами основних засобів підприємства. Первісна, залишкова, ліквідаційна, переоцінена вартість. Первинні документи з обліку руху основних засобів. Синтетичний облік надходження та вибуття основних засобів. Облік зносу основних засобів.

3.2. Облік нематеріальних активів.

Класифікація нематеріальних активів. Визнання і оцінка нематеріальних активів. Рахунки синтетичного обліку нематеріальних активів. Облік надходження і вибуття нематеріальних активів. Первинні документи з обліку руху нематеріальних активів.

3.3. Облік інших необоротних активів.

Облік інших необоротних матеріальних активів. Первинні документи з обліку руху інших необоротних активів.

Тема 5. Облік капіталу та зобов'язань

5.1. Облік формування і змін власного капіталу.

Бухгалтерські рахунки для обліку власного капіталу підприємства. Облік складових власного капіталу: зареєстрований (пайовий) капітал, неоплачений капітал, вилучений капітал, додатковий капітал, капітал у дооцінках, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток).

5.2. Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками

Поняття зобов'язань. Рахунки бухгалтерського обліку для обліку зобов'язань та розрахунків з кредиторами. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками. Документальне оформлення кредиторської заборгованості.

5.3. Облік поточних зобов'язань за розрахунками

Облік кредитів банку. Облік розрахунків з бюджетом, зі страховими організаціями, по заробітній платі з працівниками. Бухгалтерські проведення з обліку поточних зобов'язань за розрахунками.

Перелік практичних та лабораторних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1.	Практичне заняття 1. Вирішення практичних завдань з визначення змін в балансі під впливом господарських операцій
	Лабораторна робота 1. Налаштування програми. Внесення даних в довідники.
ТЕМА 2.	Практичне заняття 2. Вирішення практичних завдань щодо відображення господарських операцій на бухгалтерських рахунках
	Лабораторна робота 2. Прийом на роботу співробітників. Внесок в статутний капітал.
ТЕМА 3.	Практичне заняття 3. Вирішення практичних завдань щодо відображення в обліку надходження та вибуття запасів, опанування методів оцінки вибуття запасів.
	Практичне заняття 4. Вирішення практичних завдань щодо відображення в обліку дебіторської заборгованості та розрахунків
ТЕМА 4.	Лабораторна робота 3. Договори з контрагентами та облік запасів
	Практичне заняття 5. Вирішення практичних завдань щодо відображення в обліку надходження, вибуття основних засобів, нарахування амортизації необоротних активів.
ТЕМА 5.	Лабораторна робота 4. Виробництво готової продукції та її реалізація. Отримання і реалізація послуг.
	Практичне заняття 6. Вирішення практичних завдань щодо відображення в обліку операцій за розрахунками з підрядниками, бюджетом та працівниками
ТЕМА 5.	Лабораторна робота 5. Придбання та реалізація необоротних активів. Нарухування та виплата заробітної плати.
	Лабораторна робота 6. Закриття періоду. Формування бухгалтерських звітів.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1.	Опрацювання лекційного матеріалу. Поглиблене вивчення ресурсів та джерел їх утворення. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 2.	Опрацювання лекційного матеріалу. Поглиблене вивчення впливу господарських операцій на баланс

Назва теми	Зміст
	підприємства Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 3.	Опрацювання лекційного матеріалу. Поглиблене вивчення обліку товарів в торгівельній діяльності. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 4.	Опрацювання лекційного матеріалу. Поглиблене вивчення нарахування амортизації основних засобів і нематеріальних активів. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 5.	Опрацювання лекційного матеріалу. Поглиблене вивчення обліку розрахунку та нарахування заробітної плати різним категоріям працівників. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі навчання дисципліни "Бухгалтерський облік" з метою розвитку визначених компетентностей освітньої програми та активізації освітнього процесу на лекційних заняттях передбачено використання різноманітних методів навчання, таких як:

проблемні лекції – відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається, сприяють формуванню у здобувачів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички (Тема 1, 2, 3, 4, 5);

міні-лекції – викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу як частини цілісної теми, що характеризується значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень (Тема 1);

На практичних заняттях застосовуються продуктивні методи навчання, що спрямовані на активізацію та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності здобувачів:

групова робота (Тема 1, 2);

ситуаційні завдання (Тема 3, 4, 5).

На лабораторних заняттях використовується метод **моделювання професійних ситуацій** (Тема 2, 3, 4, 5).

Під час викладання лекцій, практичних та лабораторних занять використовуються різні методи, такі як пояснювально-ілюстративний матеріал, проблемне викладання, частково-пошуковий і дослідницький методи.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання

результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів: максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума – 60 балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль здобувача вищої освіти, проводиться у формі заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною "Бухгалтерський облік" визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: Індивідуальні навчально-дослідні завдання (20 балів), лабораторні роботи (20 балів) письмові контрольні роботи (25 балів), колоквиум (25 балів), наукова стаття, тези доповіді (10 балів).

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Акімова Н.С., Говоруха О.О., Кирильєва Л.О., Євлаш Т. О. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Х. : ХДУХТ, 2019. 182 с.
2. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : підручник. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 460 с.
3. Лукін В. О., Маляревський Ю. Д. Облікова політика: парадокси впровадження в Україні. Бізнес Інформ. - Х., 2018. - №1. - С. 259-266. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/19184>
4. Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу, контролю і аудиту. Етап 2. Розбудова технології обліку і контролю в умовах структурно-інноваційного реформування національної економічної системи / Р. А. Єрмейчук, А. А. Пилипенко, С. В. Лабунська та ін. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. – 282 с. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23660>

Додаткова

5. Безкоровайна Л. В. Особливості складання та подання фінансової звітності у воєнний час. Актуальні питання регіональних фінансових процесів в умовах воєнного стану : матеріали науково-практичної конференції, 17-18 лютого 2023 р. : тези допов. - Одеса : Видавництво "Молодий вчений", 2023. - С. 20–24. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29767>
6. Верига Ю.А. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Ю.А. Верига. – К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 520 с.
7. Іщенко Я. П., Подолянчук О. А., Коваль Н. І. Фінансовий облік 1:

підручник. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В. 2020. 496 с.

8. Лисиченко О. О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік : навч. посіб.– К. : Центр навчальної і практичної літератури, 2019. – 356 с.

9. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік : підручник. 2-ге вид., випр. і доп. – Львів: Видавництво ННБК "АТБ", 2020. – 440 с.

10. Часовнікова Ю. С., Фам Тхао Ван Організація обліку малого підприємства. Modern research in world science. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference. – Lviv, Ukraine: SPC "Sci-conf.com.ua", 2022. – P. 1661-1667. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27698>

11. Часовнікова Ю. С. Система обліково-аналітичного забезпечення управління підприємством. Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 3-4 берез. 2020 р., м. Харків – м. Торунь. – Х. : ФОП Панов А. М., 2020. – С. 440–442. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/23160>

Інформаційні ресурси в Інтернеті

12. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.11.1999 р. № 291 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>

13. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку URL : <https://interbuh.com.ua/ua/documents/onemanuals/35131>

14. Облік SaaS нові технології обліку та управління URL : <https://oblik.ua/uk>

15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

16. Про затвердження Методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2000 р. № 356 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>

17. Сайт газети "Все про бухгалтерський облік" URL : <http://gazeta.vobu.ua>

18. Сайт газети "Дебет-Кредит" URL : <https://dtk.com.ua>

19. Сайт "Бухгалтер 911" URL : <https://bukhalter911.com>

20. Сторінка курсу на офіційному сайті ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця URL : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=9163>